

Hírek, ismertetések

Vitéz MISKEY Kálmán
1927–1998

Megdöbbenve és többen hitetlenkedve vettük a szomorú hírt, hogy vitéz MISKEY Kálmán rövid, de súlyos szenvedés után 72. életévében 1998. július 26-án Egerben elhunyt. Az alábbiakban saját kezű önéletrajzából idézünk:

"1927. július 6-án születtem régi bányász családból. Apai ágon nagyapám a selmecbányai Ferenc akna szállítógépésze volt, anyai ágon nagyapám Selmecbányán végzett bányamérnök (HAFNER Ferenc), édesapám Selmecen, majd az első világháború miatt Sopronban fejezte be a bányamérnöki egyetemet.

Az elemi iskolát Mizserfa bányatelepen végeztem, gimnáziumi érettségi bizonyítványt Egerben kaptam. Egyetemi tanulmányaimat Sopronban végeztem és 1950-ben nyilvánítottak okleveles bányamérnökké. 1964-ben elvégeztem a bányaiipari gazdasági mérnöki szakot. 1950. augusztus 15-től 1952-ig Rudabányán üzemmérnöki, majd üzemvezető helyettesi, 1952–1954-ig a Gyöngyösorszi ércbányánál üzemvezetői, 1954–1961-ig az Úrkúti Mangánércbányánál körzeti üzemvezetői és főmérnöki, 1961–1976-ig a Mátrai Ásványbányánál – az összevonás után – a Mátrai Érc- és Ásványbánya Vállalatnál műszaki-termelési-értékesítési-szállítási osztályvezetői, 1976–1985-ig műszaki-termelési-értékesítési-területi főmérnöki-főmérnök helyettesi beosztásokban dolgoztam. 1985-től nyugdíjasként tevékenykedem, többek között OBF szakértőként. Folyamatosan foglalkozom – származásom és ebből adódó hagyománytiszteltem miatt is – a bányászattörténeti emlékek felkutatásával, begyűjtésével és az anyagtól függően, bányászati múzeumokban történő elhelyezésével."

Édesapja posthumus kapta meg a vitézi címet, amit édesapjától Ő örökölt. Az egri ciszterci gimnáziumban bekapcsolódott a cserkész mozgalomba és – mint volt cserkésztsiszt – betegsége súlyossá válásáig részt vett a mozgalomban. Ásvány- és bélyeggyűjtő volt. Az ásványokat selmecbányai "örökségként" gyűjtötte, a bélyeggyűjtés terén is családi hagyományként lett a bányászati-kohászati-geológiai motívumok legnagyobb magyarországi gyűjtője, és 1972 óta az ország egyedüli képviselője a "Philatelistisches Motiv-Mitteilungsblatt der FIP-Motivgruppe, Bergbau-Erdöl-Geologie" szakosztálynak.

Bármibe kapcsolódott be, igyekezett minden téren tökéletes munkát végezni. Önéletrajzában írta, hogy a felsorolt és fel nem sorolt tevékenységek miatt "kevésnek bizonyult a rendelkezésemre álló napi 24 óra".

Szókimondása és őszinte véleménynyilvánítása miatt az 1956-os forradalom után Kistarcsán megismerhette az akkori hatalom bánásmódját.

Hamvait az egri Bazilika altemplomában helyezték örök nyugalomra, ahol a gyászszertartást dr. KOVÁCS András egri püspök, egykori osztálytársa celebrálta. A Vitézi Rend, az 56-os szövetség és a cserkészcsapat után az OMBKE Mátrai Szervezete és a MABÉOSZ részéről dr. KUN Béla, az Alma Mater és a MAB Bányásztörténeti Munkabizottság részéről – aminek régi tagja volt – dr. ZSÁMBOKI László mondott búcsúztatót. Hamvait a bányász himnusz zenéjére az OMBKE Mátrai Szervezete tagjainak sorfala között vitték a temetkezési helyig, az altemplom urna-faláig.

dr. KUN Béla

Bányász-Kohász-Földtan konferencia Szovátán

1999. február 19-21. között Bányász-Kohász-Földtan konferenciát rendeztek Szovátafürdőn a Teleki Oktatási Központban, amely a magyar pedagógus-egyesület tulajdonában van.

A konferencia rendezője az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) Bányász-Kohász Szakosztálya volt. Ez a társaság 1990-ben alakult. A Bányász-Kohász Szakosztály is megalakult 1990-ben, de tevékenysége komolyabb lendületet újra 1997-ben vett. A most megrendezett Bányász-Kohász-Földtan konferencia célja az előzetes körlevél szerint a következő volt: "A romániai magyar és a magyarországi szakemberek kapcsolatfelvétele, tapasztalatcseréje, az általuk képviselt intézmények és vállalatok együttműködésének kezdeményezése".

Február 20-án délelőtt plenáris ülés volt, délután 3 szekcióban folyt tovább az ülés. Február 21-én kirándulás volt a parajdi sóbányába. A Földtan szekció szakmai szervezője és levezető elnöke WANEK Ferenc kolozsvári geológus és egyetemi előadótanár volt. A szekcióülésen WANEK Ferenc javaslatára a jelenlevők elhatározták, hogy az EMT Bányász-Kohász Szakosztálya alakuljon át *Bányász-Kohász-Földtan Szakosztállyá*. Ez a szakosztály lenne a jövőben a földtan romániai magyarnyelvű szakmai szervezete, amelyben a földtan egyelőre nem önállóan, hanem a rokon szakmákkal közösen kapna helyet.

A konferenciának mintegy 100–150 résztvevője volt, ebből a földtani szekcióülésen több mint 50-en vettek részt. A magyarországiak részvétele nagyszámú és magas szintű volt. Öröndetes volt látni, hogy szinte teljes létszámban jelen voltak azok a magyar nemzetiségű geológus hallgatók, akik a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem 2 éve újra megindult magyarnyelvű oktatásban vesznek részt, és azok is, akik tagjai a WANEK Ferenc által a kolozsvári egyetemen a geológus hallgatókból szervezett GEKKO nevű szakmai diák-egyesületnek.

A plenáris ülésen 6 előadás hangzott el. A bányászati előadások közül érdekes volt LUKÁCS Ferenc előadása "A sóbányászat jelene és jövője" címmel. A plenáris előadások közül kettő volt földtani tárgyú.

KOVÁCS-PÁLFFY Péter bevezetőben az agyagásványok szerkezetét foglalta össze, majd elsősorban a Kárpát-medence harmadidőszaki bentonitjain végzett vizsgálatait ismertette. Külön hangsúlyozta a laboratóriumi vizsgálatok technológiai jelentőségét. Végül röviden kitért az agyagásvány-kutatás más földtani alkalmazásaira is (pl. paleo-talajok, diagenézis, kiskövi metamorfózis stb.). Az előadás sikerét mutatja, hogy többen ajánlottak együttműködést, mind Magyarországról, mind Romániából, nemcsak földtani, hanem kohászati témákban is.

WEISZBURG Tamás, aki jelenleg az Európai Mineralógiai Unió főtitkára, az ásványtan globális és lokális perspektíváiról, az ásványtani tevékenység különböző szempontú felosztásairól beszélt. Az ásványtant nem a földtan egy részdiszciplínájának, hanem önálló, egyenrangú tudománynak tekintette. A három rokon témájú konferencia tárgykörét egy 18. századi szó felelevenítésével *montanisztikának* nevezte, ez a név ráillene a most megalakítandó szakosztályra is.

A Földtan szekcióban 6 előadás hangzott el.

VICZIÁN István "Középső-triász vörös agyagok ásványtani vizsgálata a Balaton-felvidéken és a Bükk hegységben" címmel tartott előadást. A dolgozat társszerzői FÖLDVÁRI Mária és KOVÁCS-PÁLFFY Péter voltak.

EGERER Frigyes, a Miskolci Egyetem Ásványtani Tanszékének tanszékvezetője a tanszéken folyó kutatási témákat ismertette.

GÁL Ágnes a budapesti ELTE Ásványtani Tanszékén doktoráló erdélyi egyetemi hallgató a Nagygagy környéki kvarcokon végzett vizsgálatairól beszélt. A morfológiai típusok más-más összetételű fluid-zárványokat tartalmaztak és más meletkezési viszonyok között jöttek létre (a rendszer felforrása, hígulás).

PAPUCS András és GÁL Judit kolozsvári egyetemi hallgatók Koppánd és Toratúr környékének ásványait ismertették. Már KOCH Antal óta ismertek a bádeni mészkő üregeiben levő szép barit és cölesztin kristályok. Az ofiolit-sorozatba sorolt magmatitokban erőteljes szeladonitosodást, valamint kvarc-kalcit-zeolit-pirit posztgenetikus ásványtársulást mutattak ki.

BÖRÖCZKY Tamás "A bauxitkutatás új eredményei és perspektívái Magyarországon" címmel tartott előadást (társszerző: ifj. VARGA Gusztáv). Beszámolt az 1996 óta magánkézben levő Bakonyi Bauxitbánya Kft. kutatási tevékenységéről. Az előadásban különösen érdekes volt az barokn jelentős mennyiségben előforduló mangános bauxit, amely jellegzetes sötét lilászvörös színű, és MnO tartalma elérheti a 10%-ot is.

GYÖRFI András (MOL) áttekintést adott a kőolajkutatás korszerű irányzatairól. Az előadás korszerűségét biztosította, hogy a szerző ezt megelőzően franciaországi továbbképzésen vett részt a témában.

WANEK Ferenc negyedkori kagylósrák (ostracoda) kutatásairól számolt be. A kutatások nagyon érdekes tektonikai eredményre vezettek: a Kárpát-kanyar külső részén a negyedkori rétegek nagyon kivastagszanak (több száz m-re), a Kárpátokon kívüli és a rétegtanilag korrelálható belső-kárpáti negyedkori medencék aljzata között jelenleg a magasságkülönbség megközelíti az 1000 m-t.

Örvedetes, hogy a romániai magyarság helyzetének javulása lehetővé tette egy ilyen szakmai konferencia magyar nyelven való megrendezését. A szervezés, a számítógéppel való ellátottság, a résztvevők és az előadások szakmai színvonala jó volt, a bevezetőben megfogalmazott célt messzemenően elérte.

VICZIÁN István

Könyvismertetés

1998. november 10-én a LITEA Könyvesbolt Teázó helyiségében mutatták be

SRÁGLI Lajos: A Maort Olaj-gazdaság-politika című

az ÚTMUTATÓ Kiadó gondozásában megjelent könyvet,
mely a VÁLTOZÓ VILÁG Többnyelvű Könyvtár 22. kötete.

A magyarországi ipari méretű kőolajbányászati története méltán tarthat számot a nagyközönség érdeklődésére. E kis ország számára az eredményt, hogy kőolajtermelő országgá válhatott, szakembereinek kitartása, felkészültsége hozta meg. A Trianon után nyersanyaglelőhelyek nélkül maradt országban, számos kudarc után, 1937-ben sikerült felfedezni az első jelentősebb szénhidrogénmezőt. A következő évtől, 1938-tól – amikor az első jelentős hazai olajtársaság a MAORT létrejött – napjainkig tartó út a jelenlegi nemzeti olajvállalat, a MOL Rt. előtörténete. Ennek első évtizedét elemzi ez a mű, valamint azt a folyamatot, amelyben az ország életbenmaradásáért folytatott harc összefonódik a kőolajlelőhelyek feltárásáért való küzdelemmel. A könyv lapjain feltáruló kép nemcsak egy iparág születésének első fejezete, hanem a magyar gazdaság és politikatörténet egy meghatározó jelentőségű korszakának bemutatása. E monografikus igénytel megformált mű nem könnyű olvasmány, de értékes és fontos adalék a 20. századi történelmünkhöz. Feldolgozása elsősorban levéltári forrásokon (a szerző 1979-től a Zalaegerszegi Magyar Olajipari Múzeum történész munkatársa, jelenleg igazgató helyettese) alapszik és a következőkre kíván választ adni:

Mit jelentett a trianoni Magyarországon a kockázatot vállalni hajlandó működő tőke és a világszínvonalat képviselő technológia megjelenése?

Mit jelentett Magyarországon a dunántúli kőolajmezők felfedezése?

Mivel tudott hozzájárulni a magyar tudomány, a magyar tudós ahhoz, hogy az olajipar kilábaljon a válságból, s mi volt a szerepe az olajipar kifejlesztésében?

Miként tudott működni egy vállalat, ha nem akart idegen háborús érdekeket kiszolgálni?

Mit jelentett a cégnek a háború utáni kiszolgáltatottság?

Mik voltak az egyik legnagyobb magyarországi koncepció per – a MAORT per – előzményei és következményei?

A hét fő fejezetből álló könyv első fejezete az 1938. előtti magyarországi kőolajkutatásokat mutatja be, a II. fejezet "A MAORT létrehozása" címet viseli. A könyv záró fejezete a MAORT pert mutatja be.

Biztos vagyok abban, hogy a magyarországi olajipar egyik meghatározó vállalkozásának bemutatása nem csak a szakmai körökben fog érdeklődést kiváltani.

dr. HORN János